

ВІДГУК

Офіційного опонента кандидата педагогічних наук,
методиста II категорії лабораторії суспільних та гуманітарних наук
Національного Центру «Мала академія наук» **Куценко Тетяни Миколаївни**
на дисертаційне дослідження **Мосякової Ірини Юліївни**
**«Організаційно-педагогічні засади управління багатoproфільним
позашкільним навчальним закладом»**, подане на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук за спеціальністю
13.00.06 – теорія і методика управління освітою

Ступінь актуальності обраної теми дослідження

Швидкі темпи суспільного розвитку, винайдення та впровадження нових технологій, затребуваність творчих можливостей особистості зумовлюють модернізацію та оновлення системи освіти, невід'ємною частиною якої є позашкільня. Забезпечення кожній людині можливості використання свого творчого потенціалу є одним із пріоритетних завдань як загальноосвітніх, так і позашкільних закладів. Саме заклади позашкільної освіти покликані найповніше розкривати здібності та нахили дитини, створювати умови для розвитку й підтримання її талантів та обдарувань у галузях науки, техніки, мистецтва, при цьому надавати можливості вибору виду діяльності, до якої дитина проявляє зацікавленість.

У цьому контексті актуалізується питання управління позашкільними закладами освіти, а саме багатoproфільними, як такими, що можуть охопити більший контингент вихованців та пропонують ширші можливості для розвитку різнобічних здібностей дітей.

Дисертаційне дослідження Мосякової Ірини Юліївни спрямоване на подолання таких протиріч між: вимогами суспільства до підвищення ефективності управління у сфері позашкільної освіти та недостатньою розробленістю теорії управління позашкільною освітою, впровадженням відкритих демократичних моделей управління та готовністю значної частини

управлінських та педагогічних кадрів до забезпечення умов набуття вихованцями якісної позашкільної освіти, між необхідністю впровадження системних змін у позашкіллі, розширення напрямків діяльності та відсутністю розроблених концептуальних, організаційно-педагогічних, фінансово-економічних і правових засад діяльності закладів позашкільної освіти, стратегій інноваційного розвитку на різних її рівнях, між метою і завданнями державно-громадського управління системою позашкільної освіти та концептуально-процесуальною невизначеністю умов їх реалізації на рівні локального закладу в умовах інформаційних змін (с. 3 автор.).

Супінь обґрунтованості наукових досліджень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх новизна та повнота викладу в опублікованих працях.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до тематичного плану науково-дослідницької роботи Інституту Педагогіки НАПН України за темою «Формування управлінської культури керівника загальноосвітнього навчального закладу» (ДР 0108 V000180) Тема дослідження узгоджена в Міжвідомчій раді з координації наукових досліджень з педагогічних та психологічних наук в Україні (протокол № 3 від 28.04.2009).

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані в дисертації, відповідають вимогам до такого виду досліджень. Зокрема:

- здобувачкою професійно вирішено низку **наукових завдань** дослідження, що сприяло реалізації поставленої мети, відповідність **структурно-логічної схеми** дослідження меті і завданням дослідження дозволило вибудувати завершену роботу, в якій кожен наступний розділ доповнює та органічно пов'язаний з попереднім;
- використано широку **джерельну базу**, пов'язану із темою дослідження та більш ніж достатній масив аналітичних даних (список використаної літератури містить джерел);
- ґрунтовно висвітлено **теоретичні засади** дослідження, його вихідні положення, що сформульовані на основі вивчення праць вітчизняних

(В. Вербицького, Г. Єльнікової, Л. Калініної, В. Лугового, Т. Лукіної, В. Маслова, Н. Ничкало, В. Панок, Л. Паращенко, Т. Шамової, ін) та зарубіжних (М. Альберо, М. Коленсо, С. Маркідс, М. Мескона, А. Файоля, Ф. Хедоурі) авторів з питань теоретико-методологічних засад управління в освітній сфері та специфіки різних аспектів управління позашкільною освітою;

- достатня географія **апробації отриманих результатів** на науково-практичних конференціях, у тому числі міжнародних, яких 10 (с.6 автор.).

Достовірність та наукова новизна

Ознайомлення із змістом дисертації, автореферату, основними публікаціями дозволяє стверджувати, що поставлену мету дослідження – виконано. Це підтверджується основними положеннями роботи, що сформульовані особисто автором і характеризуються певною науковою новизною.

Зокрема, здобувачкою вперше виокремлено та теоретично обґрунтовано компоненти системи управління багатoproфільним закладом позашкільної освіти як стратегічно орієнтованою системою (методично-цільовий, суб'єктно-діяльнісний, організаційно-змістовий, техніко-технологічний і результативно-ціннісний компоненти), характерні особливості багатoproфільного закладу позашкільної освіти (с.4 автор та с. 109-130 дис.); визначено умови, що забезпечують ефективність управління закладом позашкільної освіти (нормативно-правові, науково-методичні, організаційно-педагогічні, організаційно-процесуальні, організаційно-психологічні, матеріально-технічні) (с. 131-144 дис.).

Подальшого розвитку набули: обґрунтування державно-громадської форми управління закладом позашкільної освіти як відкритою соціально-педагогічною системою, ідеї стратегічного, інформаційного менеджменту, менеджменту змін.

Повнота викладу основних положень дисертації в публікованих виданнях

Основні наукові положення і висновки дисертації висвітлено в 11 працях, зокрема в 5 статтях у фахових журналах і збірниках наукових праць, 2 статтях у вітчизняних виданнях, що включені до наукометричних баз даних, тезах 2 доповідей у збірниках матеріалів наукових конференцій, 2 посібниках.

Обсяг і кількість, а також зміст праць відповідають вимогам щодо публікацій основного змісту дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук і надають авторові право публічного захисту дисертації.

Аналізуючи представлені здобувачкою рукопис та автореферат дисертації можна констатувати ідентичність автореферату й основних положень дисертації. Положення і висновки, наведені у авторефераті обгрунтовано й розкрито повною мірою у основному тексті дисертації.

Практичне значення роботи

Висновки дослідження відповідають сформульованим завданням і змісту роботи та логічно впливають з основних його положень.

Найбільш цінними є висновки, що стосуються авторського бачення закладу позашкільної освіти як відкритої соціально-педагогічної системи (рис. 2.1 дис.) авторської моделі системи управління багатoproфільним закладом позашкільної освіти (с. 11 автор).

Результати дослідження мають наукову новизну і складають певну цінність для науки і практики. Практичне значення дослідження полягає у розробленні двох посібників: «Управління закладом позашкільної освіти: нормативно-правове забезпечення», «Концептуальні основи модернізації змісту позашкільної освіти».

Слід відзначити, що ЦТ «Шевченківець», на базі якого було проведено дослідження, чи не єдиний в Україні, що брав участь у двох Всеукраїнських експериментах, результати яких поширені на роботу інших закладів позашкільної освіти України, і в теперішній час також задіяний у чотирьох

Всеукраїнських експериментах, основні висновки за результатами яких відображено у змісті дисертації.

Матеріали дослідження, в тому числі велика кількість додатків, що вміщені до роботи, можуть бути використані на практиці керівниками закладів позашкільної освіти з метою удосконалення діяльності закладів, та управління ними.

Оцінка оформлення дисертації і змісту автореферату

Дисертація та автореферат оформлені згідно з вимогами до кандидатських дисертацій.

Структура дисертаційної роботи характеризується продуманістю і послідовністю, збалансованістю складових, підпорядкованістю основним завданням та меті дослідження.

Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, додатків, списку використаних джерел із 268 найменувань. Обсяг дисертації складає 373 сторінки, з них – 199 – основного змісту, а також 12 рисунків і 19 таблиць.

Зауваження та дискусійні питання щодо змісту дисертації

Дисертаційне дослідження в цілому виконано на достатньому науково-теоретичному рівні. Проте, оскільки деякі його положення є дискусійними, що пов'язано з означенням дисертанткою власної позиції, варто зробити зауваження та рекомендації з метою подальшого вдосконалення порушеної проблематики.

1. У авторефераті на рис. 1 наведено розроблену автором модель системи управління багатoproфільним закладом позашкільної освіти, однак в підсистемах моделі наведені скорочення абрєвіатури без позначень їх змісту, а також на моделі відсутній компонент «результативно-оцінний», який є визначеним у тексті роботи.
2. Аналіз кадрового забезпечення системи позашкільної освіти значно виграв би, якщо був представлений більш детально, у розрізі областей.

3. У другому розділі дисертаційної роботи, розглядаючи питання контролю як однієї з основних функцій управління, автором виокремлено його цілі. Враховуючи, що основним призначенням контрольної функції управління – є інформаційне забезпечення суб'єкту управління щодо приведення об'єкту управління до визначеної мети, до окреслених дисертанткою цілей контролю варто було б додати перевірку результатів діяльності освітньої закладу позашкільної освіти, а не тільки стану навчально-виховної роботи (с. 121 дис.).
4. Також у цьому ж розділі є окремі зауваження до оформлення таблиць 2.4 – 2.7. Так у таблиці 2.4. Основні функції контролю двічі зазначено одну й ту ж саму функцію – діагностичну, причому зміст її розписаний по-різному. У вказаних таблицях – відсутні окремі табличні елементи – назви колонок, нумерація рядків.
5. У висновках і тексті дослідження дисертантка оперує визначення «багатопрофільний заклад позашкільної освіти», доцільно було б більш детально описати в тексті роботи основні характеристики і відмінні ознаки багатопрофільності закладу позашкільної освіти від інших типів закладів позашкільної освіти.

Висловлені зауваження і побажання не применшують теоретичної цінності та практичної значущості проведеного дослідження і рівня виконання дисертаційної роботи

Загальний висновок

Дисертація Мосякової Ірини Юліївни «Організаційно-педагогічні засади управління багатопрофільним позашкільним навчальним закладом» є завершеним, цілісним науковим дослідженням, яке за своїм змістом, новизною і актуальністю, теоретичним і практичним значенням отриманих результатів відповідає вимогам до кандидатських дисертацій пп. 9, 11, 12-14 «Порядку присудження наукових ступенів»,

затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, (зі змінами та доповненнями, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 19.08.2015 р. № 656 та від 30.12.2015 р. № 1159) а її автор Мосякова Ірина Юліївна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.06 – теорія і методика управління освітою.

Офіційний опонент,
Кандидат педагогічних наук,
методист II категорії лабораторії
суспільних і гуманітарних наук
Національного Центру «Мала
Академія наук України»

Т. М. Куценко

Підпис Т.М. Куценко завідувач
Директор
Національного центру
«Мала академія наук України»

О. Лисовий